

הכלכלה הכלכלית

עשה בר' מנחם-מנדל קלמנוביץ' מפשמישל, חייט ותלמיד-חכם, שהיו לו שלושה בנים: אברהם, שמר ליק ובריה.

ראו השלושה את השתתפותם, הריקבון והדיכוי של מיטתר הצאר ניקולאי, ומרדו — איש-איש כדרכו. שלוש דרכים היו פתוחות לפניהם, וכל אחד הלך בדרך אחרת. אברהם החליט לשחרר את רוסיה הגדולה מעול ה- שיעבוד והניצול. הוא הצטרף למחתרת הבולשביקית. שמוליק לא נמשך אל אידאולוגיות. הוא סמך רק על עצמו. לכן אמר שלום לאביו הזקן, נסע להמבורג ועלה שם על אנייה עמסת-מהגרים, שהביאה אותו לעולם החדש. ברילה קרא את טולסטוי ואת הרצל. הרעיון הציוני נסך בו אמונה וגאווה. גם הוא אמר שלום לאביו הזקן — אך הוא נסע לרומה. מטראסט הפליג בספינה רעועה אל אחת הפינות של הממלכה העות'מאנית. במזרח היה התיכון. **שלושה אחים — שלושה גורלות, שלושה עולמות.**

ברמ'לה היה בין לוחמי המהפכה, הצטרף לגזרדיה האדומה, השתתף במלחמת-האזרחים הגדולה עד לנצחון הסופי. אברהם מנדלוביץ' קאלינין (כך נקרא עתה) עלה בסולם המפלגה, היה מזכיר הסובייט המחוזי, טוהר באחד הטיהורים, נשלח לסיביר וחזר. בנו, איוואן קאלינין, מנהל

נושא זה. נאמרו בו כמה דברים נוקבים, והרבה שטויות היוזמים דאגו, כמובן, שלא להזמין את אותם ההגידועות המוכנים לנפץ את האלילים שאבר עליהם הכלח.

למעשה אין כל צורך בדרשה, או ברבי שיה, ואפילו בחרישה. המצב העובדתי ברור למדי, ולא דרוש אלא אומץ-הלב לנסח את המצב כהוויתו — למרות שהדבר יזיק לאיני מרסים מבוזרים ואידאולוגיות מיושנות.

★ ★ ★

איננו יכולים להיות בטוחים לגבי מצבו של טובאריץ' קאלינין. הוא מעורפל במקצת. החברה הסובייטית היא חברה מנוולטית סגורה. קשה מאד לעמוד על טיב התהליכים המתרחשים בה. אין קאלינין יכול לשוחח עמנו שיחה ישירה ובה, לו גם רצה בכך. יתר-על-כן, לא קולנס ולא מנוף מוכנים לשיחה כזאת. כאמריקאי נאמן, סבור קולנס שחובתו היא לתרום את תרומתו למלחמה הקרה, ולממן תעמולה עולמית נגד האנטישמיות של ממשלת הסובייטים. ואילו מנוף, הנמצא בריב פוליטי מתמיד עם ארץ המועצות, מוכן תמיד לעזור לתעמולה זו, גם כשהיא צודקת, גם כשאנה צודקת. מה, בכל זאת, מרגיש קאלינין עצמו? אל נשכח: הוא היחיד מבין שלושת האחים שנשאר

שייך לאומה האמריקאית. הוא מזהה את עצמו, בזה ובקנאות, על כל דבר אמריקאי. ציונים ותיקים, הזוכים את אירופה, יכולים לגחך למקרא פסוקים אלה. "כבר שמענו על זה", יגידו, "גם יהודי גרמניה חשבו פעם כך. עד שבא היטלר."

אולם יש הבדל מהותי בין האומה האמריקאית, לבין כל אומה מאומות אירופה הישנה. מי שאינו מבין זאת, או אינו רוצה להבין זאת, פשוט אינו בן-שיחה רציני. וזה ההבדל: האומות האירופיות הקלאסיות היתה מבוססת על שותפות של מוצא, של תרבות, של שטח, של לשון, ולרוב גם של דת. מכאן שהיהודים והצ'רנים, שמוצאם ותרבותם היו שונים, היו תמיד גוף זר. נסבלים במקרה הטוב ביותר, נשרפים במקרה הרע ביותר.

האומה האמריקאית המודרנית היא שותפת פוליטית — שותפות של נאמנות לארץ, לחוקה וללשון. בתוך שותפות זו יש עשרות קבוצות-מוצא שונות, שאיש אינו דורש מהן להיטמע, להתכחש למוצאן, למסורותיהן המיוחדות או לדתותיהן. יש "אמריקאים-מאה-אחוזים-לבנים-פרוסטנטניים" (היינו בעיקר אנגלו-סאקסונים), אמריקאים-אירים (כמו ה- נשיא הנוכחי), אמריקאים-איטלקים, אמריקאים-יהודים, אמריקאים-כושיים, ועוד ועוד ועוד.

בהדרגה יעבור הדגש מקבוצת-המוצא לקבוצת-דת, ש- היא אותה הגברת בשינוי האדור.

מי שמטיף בארצות-הברית לאיסכולנות כלפי קבוצת-מוצא אחרת, הריחו כונד בררץ החיים האמריקאית, חותרתחת עצם שלומה ושלמותה של האומה. ישנם כאלה. זהו מינועט מבוטל, ויש להניח כי לעולם לא יהיה רוב.

★ ★ ★

לארווין קודינס יש בעיות של הפליה. לפי המח' קר האחרון, אין הוא יכול להתקבל כחבר ב-72 אחוזים מן המועדונים הקיימים בארצות-הברית. אין הוא יכול להשיג חדר בלפחות 22 אחוזים מבתי-המלון. אין הוא יכול לגור בשיכונים רבים, או לקבל עבודה במפעלים לא- מעטים. אולם גם קולנס עצמו לא יחלום להכניס כושי או איטלקי למועדונו שלו, שכולו יהודי.

החברה האמריקאית המלוראליסטית (היינו: הרב-צורתית) מעודדת את קולנס להתעניין בבני-מוצאו בארצות-אחרות. כי כך עושים גם כל שאר האמריקאים — האירים, האיטלקים, הפולנים, הגרמנים, הסינים, השבדים, האנגלו- סאקסונים, ולאחרונה אף הכושים. הקמת מדינת-ישראל שימחה אותה, כי הדבר העלה את גאווה והישגה את מעמ' דו לזה של שאר הקבוצות העדתיות.

לכן תורם קולנס ביד נדיבה למען המדינה. לפחות פעם אחת בחייו יבקר בה, ויצטלם בחברת נשיא המדינה. הוא ימנע בעד עתונו לפרסם מלה רעה על ישראל, ויכריח את נציגו בקונגרס לנאום למענה בחיכות המדיני.

אולם קולנס אינו ישראלי. הוא לא יחלום להשתקע בארץ, או לשלוח את בנו להשתקע כאן. אם תצטרף ישראל לגוש הקומוניסטי, הוא יחריג אותה. אם יכבוש הצבא הסובייטי את ישראל במלחמה הכאה, יפציץ אותה. אם תימנה ישראל על אויבות אמריקה במלחמה, יתגייס לצבא האמריקאי — אך יבקש מן הסתם, כי ישלחו אותו לחזית אחרת.

★ ★ ★

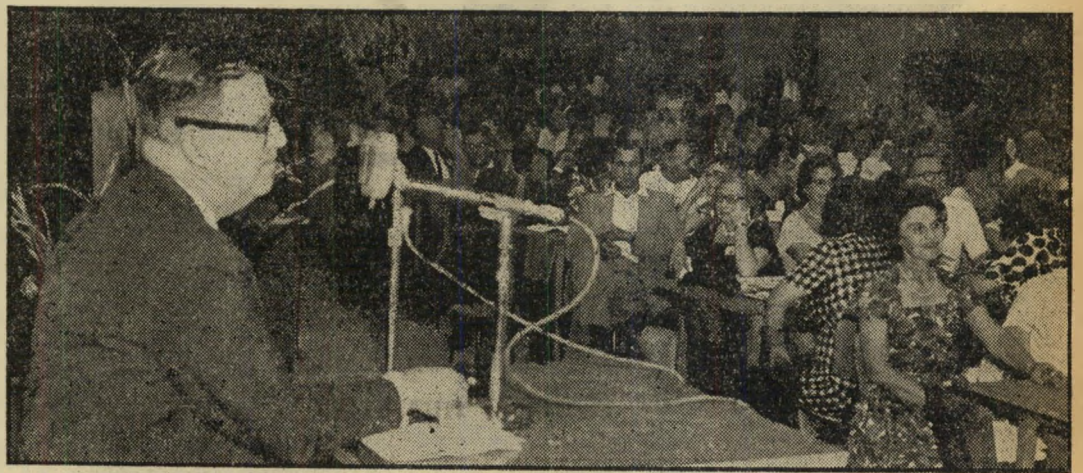
את המציאות. אולי נעים לעמוס מנוף להתעלם ממנה, ולהעמיד פנים כאילו קיימת "אומה יהודית", ש- ישראל היא מרכזה ואשר כל יהודי העולם נאמנים לה. זו אנדרה. זו אנדרה מסוכנת — כי היא יכולה להשכיח מלבו של עמוס מנוף את עובדות חייו. ישראל יכולה לקוות לעזרת יהודי העולם. לידידותם ולעליית אחדים מהם. אולם היא יכולה לסמוך רק על עצמה. רק בניה ישפכו למענה את דמם בעת צרה. רק בניה ישלמו לה מסים. רק בניה קושרים את גורלם בגורלה, לחיים או למוות.

זוהי האומה הישראלית, העברית, אשר עמוס מנוף שייך אליה — האומה היחידה שהוא חבר בה.

יש לעמוס זיקה טבעית לכל יהודי העולם, ולכל יהודי העולם יש זיקה טבעית לעמוס ולמדינתו. אך זיקה אינה יוצרת אומה. אומה היא הרבה יותר מזה.

קאלינין, קולנס ומנוף — זו מציאותם. משפחה אחת, מוצא אחד — אך שלוש אומות.

מי יתן ולא תחלש הזיקה ההדדית ביניהם, בין בניהם ובין בני-בניהם. מי יתן ולא ייאלצו לעולם להילחם זה בזה. מי יתן וירגישו בלבם תמיד סולידריות הדדית — כפי שמרגישים בניהם אנגלים, אוסטרלים וניו-זילנדים. ומי יתן ולא נשגה באשלייות.

אבן נואם באנגלית אוכספורדית בפני משתתפי דו-השיח: על מי אבר הכלח?

באירופה הישנה, מולדת האנטישמיות ההמונית. אין ספק ששרידי אנטישמיות זו עודם קיימים, אך איננו יודעים מה כוחם, ואם דבקו בענפים מסוימים של המימשל.

ברור שיש יסודות ברקב יהדות ברית-המועצות שאינם מאושרים במולדתם, ושהיו רוצים לבוא לישראל. אולי זה מיעוט קטן, אולי מיעוט גדול יותר. איננו יודעים. אולם לא בכך העיקר. העיקר הוא: מה סבור איוואן קאלינין, אורח סובייטי בעל הכרה, איש הצמרת ובנו של קומוניסט לוחם? אני מנחש שעמדתו היא כדלהלן:

קאלינין שייך לאומה הסובייטית. הוא מת- גאה בהישגיה בכיבוש החלל, מאמין כי ברבות הימים תדביר את ארצות-הברית במירוץ הכלכלי, ובעת מלחמה ישפוך את דמו למען ברית-המועצות — מרצון ולא מאונס.

אולם איוואן אינו יכול לשכוח (אפילו רצה בכך) שמוצאו יהודי. הדבר רשום בניירותיו. שכנוי לדירה ועמיתיו בעבודה זוכרים זאת. על כן מרגיש איוואן זיקה סתומה לגורל היהודים באשר הם, והשם ישראל קרוב ללבו — למרות שהוא יודע כי "החוגים השליטים" בישראל מנהלים מדיניות פסולה, אימפריאליסטית, מיליטאריסטית, וכזו.

הממשלה הסובייטית מכירה בזיקה זו — וחוששת מפניה. משום כך היא מרחיקה ידו- דים מעמדות שהן פגיעות לריגול, מנסה לבודד את השגרירות הישראלית ולחבל בכל מהע אחר. אך אין הדבר משנה את העובדות.

★ ★ ★

אין כל ניחוש לגבי מצבו ודעתו של מיסטר ארחין א.ס. קולנס. אין הוא חייב להסריח את עצמו לירושלים כדי שנעמוד על טיבם. הם ברורים לכל המעוניין באמת. ארווין קולנס הוא אמריקאי לכל דבר. הוא

עתה קבוצת-מפעלים גדולה באלמה-אטה.

שמוליק שיגשג בעולם החדש. הוא פתח חנות קטנה בפילדלפיה, במדינת פנסילבאניה. בהדרגה התרחב העסק, עד שהפך לשרשרת אדירה של חנויות כל-יב. באמצע הדרך שינה את שמו לסם קולנס. בנו הבכור, ארחין ס. קולנס, עלה במלחמת-העולם לדרגת סרן בחיל-הנחתה, וכיום הוא נשיא חברת קולנס סטורט. סגן יושב-ראש המגבית היהודית המאוחדת בפנסילבאניה ואחד מעמודי-התווך של הקהילה. ברילה הצטרף עם בואו ארצה, לתנועת הפועלים, עבד בפרדסי פתח-תקפה ובכביש צמח. יחד עם אליהו גולומב השתתף בעיצוב ארגון ההגנה, ואין איש מן החתיקים שאינו מכיר את דובי קלמנוביץ'. עם קום המדינה החליף את שמו, ולפי הצעתו של החבר בן-גוריון עצמו נטל את השם דוב מנוף. בשמו זה הוא מופיע תדיר במדור "הכלל והפרט" של היומנים — כי מר דוב מנוף, ממנהלי סוגל-בונה, נוסע תכופות בענייני משרדו לחו"ל. ואילו הדור הצעיר מכיר יותר את בנו המפורסם, אלי"מ עמוס ("מוסקה") מנוף, גיבור רפיה.

כל זה אנדרה, כמובן. אולם אנדרה מציאותית. משפחת מנחם-מנדל דומה לרכבות משפחות כאירופה המזרחית בראשית המאה.

מיליונים היגרו לארצות-הברית. מיליונים אחרים נשארו באירופה — שרדו בברית-המועצות, או הושמדו בפולין. ורק חלק קטן הגיעו לארץ-ישראל, הקימו את מדינת-ישראל.

★ ★ ★

איננו, קודינס ומנוף, — שלושה בני-דודים — מה הקשר ביניהם כיום? מה משותף להם ומה מפריד ביניהם? האם הם אומה אחת, או שלוש אומות? האם הם שייכים ליחידה אחת מבחינה מדינית, תרבותית, דתית? השווע התקיימה בארץ שגור-ראחה פסבדו-אינטלקטור אליה, שהתימרה להיות "דרשיח" ישראל-אמריקאי על